

DOLENJSKE

Zadružno gospodarsko glasilo.

*Novi tiskar, knjig.
Novo mesto.*

Naročnina: Posamezna številka 2 Din., 4 številke 7 Din., 8 številke 12 Din., 12 številke 18 Din. Za Ameriko 12 številke 1 Dolar. — Oglasi po tarifi: $\frac{1}{16}$ strani 55 Din. — $\frac{1}{8}$ 105 Din., $\frac{1}{4}$ 200 Din. — $\frac{1}{2}$ 325 Din. — Večkratni objavi znaten popust. — Mali oglasi: beseda 50 p. — Dopisi in pisma na: Uredništvo in upravnništvo „Dolenjskih Novic“, Novomesto, Dolga ulica št. 30.

avgust 1914 — 1924 avgust

Desetletnica svetovne vojne.

Deset let je preteklo, odkar so mednarodni imperijalisti — razbojniki pahnili narode in ljudstvo v bratomorno mesarsko klanje, svetovno vojno.

Danes je vsakemu mislečemu človeku jasno, da je mednarodna velekapitalistična klika, ki sestoji iz par sto velebank, vršila v zgodovini do sedaj nevidne zločine, pobila na najgrozovitejši način milijone in milijone ljudstva, z lakoto zamorila nove milijone, z epidemičnimi boleznimi zastrupila desetine milijonov ljudstva, razrušila mesta, vasi, ceste in železnice, ne kakor so trobila plačana od njih glasila, za „sveta prava narodov“, ne radi „civilizacije“ in ne zato, da bi to bila „poslednja vojna“, temveč zato, da bi ustvarila nove kolonije, da bi gospodovala nad svetom, potlačila narode in zavojevala svetovna tržišča.

Ko smo pred desetimi leti bili prisiljeni marširati na bojišča — milijoni delavcev, poljedelcev, inteligentov — že takrat je marsikdo izmed nas vedel, da so vse obljube od imperijalistov plačanih časopisov, ki so obljubljevali „zlato dobo po zmagi“, laž in prevara ter da bo svetovna vojna pahnila človeštvo za nekaj let v stanje barbarstva, v naročje smrti, lakote in bolezni — a vse to je morala prenašati na svojih ramenih delavno ljudstvo, ki žanje zato zaničevanje, preziranje in ponovno še večje izkoriščanje.

Nehote se vprašamo, kako je bilo mogoče, da je par velebank pahnilo milijone ljudstva v tako grozovito nesrečo, posledice katere bo moralo ljudstvo nositi še desetletja?

Odgovor je danes jasen. Miroljubna in delavna ljudstva niso bila pred vojno dovolj zavedna — bila so zapeljana, zato, ker niso bila organizirana.

Neorganizirano ljudstvo — je kakor čreda ovac, ki jo lahko vsak mesar popelje v mesarsko klavnico.

Zato vidimo, da v naprednejših deželah ljudstvo po vojni z veliko vnemo vstopa v svoje ljudske organizacije in s pomočjo teh svojih organizacij zadobiva povsod na moči.

Kadar bodo ljudstva celega sveta organizirana v svojih gospodarsko-zadružnih, prosvetnih, kulturnih in drugih organizacijah potem ne bodo katastrofe, kot je bila svetovna vojna več mogoče.

Danes pa kaj vidimo zopet. Po celem se vrši oboroževanje zopet in še v veliko večji meri kot preja vojno.

Oborožujejo se na kopnem, v morju in na zraku. Miljoni in milijarde ljudskega novca gre za vojne ladje, vojne aeroplane, topove in municijo.

Še se niso zacelile stare rane svetovne vojne, že pripravljajo imperijalisti nove, še groznejše vojne.

Ako bodo ljudstva ostala nema, ako se ljudstva ne bodo zavedla in organizirala v svojih organizacijah, potem so nove vojne neizogibne.

Zato je sveta dolžnost vseh tistih, ki so preživeli napore svetovne vojne, videli vse grozote in posledice vojne katastrofe, da pomagajo ljudstvu v njegovem boju zoper vojno, v njegovem boju zoper pripravljanja novih vojn, za gospodarsko povzdigo razrušenega gospodarstva, ter za mirni sporazum med ljudstvom celega sveta.

Sвета dolžnost ljudstva pa je, da s svoje strani podpira vse tiste, ki kažejo ljudstvu pot k njegovi osvoboditvi in zavednosti.

Zadružne gospodarske organizacije so zelo važno sredstvo za gospodarsko povzdigo ljudstva. Potom njih se lahko ljudstvo gospodarsko izobrazi, da bo lažje popravilo svoje gmotno stanje in tako dobilo možnost proširiti svoje znanje, svojo zavednost.

Ob desetletnici vojne razmišljajmo vsi o tem, kaj se je zgodilo in kaj se lahko zopet zgodi, ako se ne bomo zavedli in organizirali.

Nova vlada.

Po več mesečni krizi, neprestanih demisijah gospoda Pašiča in Pribečevića, potem ko je predsednik Narodne skupščine g. Ljubo Jovanovič (radikal) zaman poskušal sestaviti koncentracijsko vlado, je kralj poveril s sestavo vlade voditelja opozicijskega bloka g. Ljubo Davidoviča.

Ljubo Davidovič je voditelj bivše srpske samostalne stranke, ki se je kot njeno levo krilo izdvojila iz radikalne. Bil je predvojno tudi župan Beograda in že prej večkrat minister. Njegova stranka se je po vojni krekrstila v Demokratsko. Nova vlada je sestavljena sledeče:

Ljuba Davidovič, (srpski demokrat) predsednik ministrstva;
Voja Marinković, (srpski demokrat) zunanje zadeve;
general Hadžić, (srpski demokrat) vojni minister;
Nastas Petrovič, (srpski radikalni disident) notranji minister;
dr. Korošec, (SLS) minister prosvete in vere;
dr. Kulovec, (SLS) poljedelstvo (dolenjski rojak);
Vesenjak, (SLS) agrarna reforma;
Sušnik, (SLS) prometni minister (dolenjec);
dr. Spaho, (muslimanska org.) minister finančni;
dr. Hrastnica, (muslimanska org.) pravosodje;
dr. Behmen, (muslimanska org.) minister za socialno politiko.

V novi vladi je tudi predsednik centralnega zadružnega Saveza dr. Korošec. Zato zadružništvo pričakuje od nove vlade naklonjenosti, enotne zadružne zakonodaje in pospeševanje zadružništva, nakar so dosednji režimi pozabili.

Deklaracija o programu vlade bo prečitana 8. t. m. v Narodni skupščini. Nova vlada ima v Narodni skupščini večino, ker izjavljajo voditelji Republikanske Kmečke stranke, Radičeve ki štejejo 70 poslancev, da bodo podpirali novo vlado.

Kmetstvo in svetovna vojna.

Od nekdanj je bila vojna najstrašnejša bič za kmete. Kmetje po celem svetu tvorijo vedno glavni kader vojske. Vojno zmeraj spremlja pustošenje polja, požigi, ropi, rekvizicije, lakota, bolezni in druge nesreče, ki zadenejo največ kmeta.

Gospodarska kriza, ki sledi vsaki vojni, zopet najbolj zadene kmeta. Neprestano skakanje cen, menjanje valute itd. Kmet v vasi ne more predvideti in zato je vselej on tisti, ki ga ogoljufajo.

Zato vidimo, da so kmetje v naprednejših deželah prišli do prepričanja, da se morajo predvsem organizirati v združnih organizacijah, ki jih morajo kontrolirati sami, da se na ta način obvarvajo kolikor je pač mogoče pred gospodarsko propastjo, gospodarska izobrazba je namreč pred vsem potrebna. Te pa kmet ne dobi nikjer drugod razven v svojih združenjih in potem svojega združnega časopisa. Ako nisi dober gospodar in član vsaj ene zadruga, potem je nemogoče, da bi pravilno deloval v drugih organizacijah.

Kmetska gospodarska pri nas se nahajajo v velikih težavah. Vsled spojitve z veleagrarimi deželami, ki so žitnice Evrope, so naša mala gospodarstva obsojena v propast, ako se ne bomo znali o pravem času pomagati.

Letos mine rok zakupa po agrarni reformi. Ako ne bomo v pravem času se potegnili za svoje pravice, bomo še to zgubili, kar imamo. Slaba letina, neurja, povodnji so nam prizadjali veliko škodo. Ako ne bomo napeli vse sile, da si združnim potom pomagamo eden drugemu, bo obnovev zelo težka.

Potreba čisto gospodarskega časopisa za nas kmete je tako očitna, da jo mora uvideti tudi otrok. Ali je jasno, če hočemo tak časopis imeti, da ga moramo sami vzdrževati. Samo tedaj bo to res naš časopis. Politične časopise vzdržuje stranka, gospodarskega pa si moramo sami, ako ga hočemo imeti.

On nam bo dajal nasvete, kako se lahko organiziramo, da bomo lažje prenesli posledice svetovne vojne in da pazimo, da nas drugič zopet ne padejo v mečarsko klanjico.

Če se sami ne bomo pomagali, nam ne bo nobeden pomagal.

Vaščan.

Združne organizacije in svetovna vojna.

Naše delavske kmetske zadruga, hranilnice in posojilnice ter konsumna društva so bila prisiljena podpisovati vojna po-

sojila ter so na ta način po vojni silno oškodovana. Veliko združnikov je na ta način zgubilo zaupanje v združno gibanje. Polagoma se celijo rane, prizadete od vojne, kmetsko-delavskim združenjem. Združniki pa imajo eno skušnjo več.

Če pa pomislimo, kakšno veliko nalogo so vršile v težkih časih naše konsumne in posojilne zadruga pri obnavljanju delavsko - kmečkega gospodarstva, vidimo takoj, da so koristile, ki nam jih nudijo te zadruga veliko večje, kakor škoda, ki jo je povzročila vojna našim združnikom.

Ali tudi to škodo moramo kolikor se da popraviti. Dolžnost vseh, ki so v združnem gibanju, je, da pokrenejo energične korake, da se škoda, ki jo imajo naše zadruga vsled vojnih posojil, povrne.

V ustavi je napisano, da bo država podpirala združništvo in združno gospodarsko gibanje. Ako se združniki ne bodo sami potegnili za to, potem bo vse to ostalo samo na papirju.

V današnji denarni krizi naše hranilnice in posojilnice vršijo važno gospodarsko vlogo, ker preskrbujejo kmečko gospodarstvo s potrebnimi krediti. Slaba letina, povodnji, viharji itd. bodo spravili kmečke gospodarje še v večje denarne zadrege.

Hranilnice bodo le s težavo našle dovolj kredita. Zato je ravno sedaj potrebno, da vse združne organizacije, brez razlike strank, ob desetletnici vojne, složno započnejo energično akcijo, da se poravnava vsem združenjem brez ozira — vsa škoda, ki jo imajo od vojnega posojila. Zato naj vse zadruga ob desetletnici svetovne vojne skličejo članska zborovanja, na katerih naj se ukrenejo potrebni koraki.

Ako se kmečko delavsko ljudstvo ne bo zanimalo za svoje interese, potem naj se nikar ne pritožuje nad slabimi posledicami.

Mi predlagamo, da vse zadruga na svojih zborovanjih glasujejo sledeče resolucije:

Zbrani združniki . . . zahtevajo od centralnega združnega saveza, da ukrene vse potrebne korake, da se škoda, ki jo imajo naše zadruga vsled vojnega posojila, nemudoma povrne. Kreditne zadruga v Sloveniji ne bodo mogle zadostiti svojim nalogam, v ožgled slabe letine, toče in povodnji, ki je po več krajih Slovenije popolnoma uničila kmetska gospodarstva, ako ne dobijo od države zadostne podpore.

Narodne poslance, ki so v združnem gibanju, pa pozivamo, da ob desetletnici vojne interpelirajo v Narodni skupščini v tej zadevi, ter predložijo hitro zakon o povrnitvi škode, ki jo imajo zadruga od vojnega posojila.

Združnik.

Ing. Vončina.

Čilski soliter in amonijev sulfat.

Od dušik vsebujočih gnojil, katerih ni bilo dobiti v trgovini že precejšnjo dobo let, sta sedaj v svetovni trgovini z umetnimi gnojili že v večji meri na razpolago čilski soliter in amonijev sulfat. Te dve gnojili se ne proizvajata pri nas, zato je njih cena — katera je v zvezi z kurzom dinarja — še precej visoka. Toda nekaj je kar jim daje prednost za gnojenje v maju, in kar lahko izrabimo v maju ako smo preje zamudili gnojiti rastline z dušikom, to je namreč to, da nista te dve gnojili tako razjedljivi kot apneni dušik. Z njimi gnojimo lahko v maju rastline ko so že ozelenele, travniki, ozimnine t. j. takozvano gnojenje na list, medtem ko moramo biti z gnojenjem z apnenim dušikom na ozelenele rastline skrajno previdni; kakor tudi pri obavljanju setvi, kar ta mora apneni dušik 14 dni najmanj pa 8 dni pred setvijo v zemljo; inace zna požgati, ali pa škodovati kaljenju.

Eno glavnih pravil gnojenja z umetnimi gnojili je to, da se mora vsako gnojilo z ozirom na njegovo hitrejšo ali počasnejšo razkrojnost in na njegovo jedkost dati v pravem času v zemljo, da inace ne pože. Tako je bil čas gnojiti z apnenim dušikom na list v februarju, marcu in začetkom aprila. V maju je pa treba biti previden pri uporabi tega gnojila na travnikih in ozimninah, trositi bi se dal v skrajnem slučaju edino le pred dežjem na takih poljih, ki so skrajno slabe, nikdar pa ne na rosne rastline, ako ima nato priti solnce. Tej nevarnosti se ognemo z gnojenjem z omenjenimi gnojili, v katerih damo tudi dušik zemlji. Pa tudi tu je treba pri omenjenih rastlinah previdnosti, da se jih gnojila trosijo, ko zgine rosa.

Čilski soliter prihaja k nam iz Južne Amerike, vsebuje 15—16 % dušika, učinkuje posebno dobro na travnikih, pašnikih, ozimninah (pšenica) pa posebno takrat če so slabo prezimile, ter so redke. Nadalje deluje dobro pri pesi. Pesi se ga da v več obrokah takrat ko je dobro iskali t. j. pred ali pa takoj po prvem vkopavanju nato pred drugim okopavanjem in sicer med vrste, oziroma med rastlino. Nalašč podkopavati ali z brano zavleči ni potrebno, ker se sam razstopi v zemljini vlagi, in vleže v zemljo, od koder ga rastline takoj vsrkajo. Travniku se da tega gnojila na hr 100—150 kg, ozimnam na 1 mernik posetve 6—10 kg, če je prav slaba tudi 15 kg. Pesi pa 15—25 kg na 10 arov (1000 m²).

To gnojilo je isto prikladno za vinograd (po prvi kopi do 100 kg praha)

sadno drevje (za drevo $\frac{1}{2}$ —1 kg) posebno pa za vrt za zelenjavo 3—4 kg pro 100 m.

Drugo gnojilo, ki vsebuje dušik je amonijev sulfat, z 20—21 % dušika. To gnojilo se dobiva kot postranski proizvod v plinarnah, in je posebno dobro dušičnato gnojilo za ječmen, krompir in tudi za oves. Pri ječmenu (da se 10—12 kg na mernik posetje) se mora paziti, da se ne troši na rosne razine, dobro ga je nato prebrnati, ako že ni toliko odgnal, da bi znalo brnati škodovati. Za krompir se ga troši 150 do 200 kg na ha; ako ni krompir še posajen, se mora gledati na to, da se ga po nujnosti vsaj 6 dni pred saditvijo podbrnati, pri že posajenem krompirju se ga pa troši med vrste, ko je krompir že izkalil, nato se ga podkoplje.

Obadve gnojili učinkujeta zelo hitro, toda samo eno leto, od obeh učinkuje čilski solter najhitreje, malo počasneje pa amonijev sulfat, ker se isti v zemlji še pretvori v solter.

Gobe (Jurčki).

Zadružna zveza nabiralcev in prodajalcev gob.

Blagodejna pojava „Dolenjskih Novic“, ki ljudstvo poučujejo kako nabirati, rezati in sušiti gobe, je že dosedaj prinesla ljudstvu velike koristi. Na Dolenjskem, kjer so „Dol. Novice“ najbolj razširjene, se je letošnje pomladanske sezije, dasiravno je trajala vsled dolge zime, komaj en mesec, in letina ni bila ravno bogata, nabralo po zanesljivih poročilih trikrat več gob kot druga leta. Revno ljudstvo bo na ta način zaslužilo lepe tisočake, a tudi obrtnik, trgovec na deželi bo imel lepši skupiček.

To je najlepši dokaz, kakšno veliko korist prinaša ljudskemu gospodarstvu gospodarska propaganda.

Kakor vsako leto tako se tudi letos cena suhih jurčkov neprestano menja. S 300 kron zgodaj spomladi je padla ob koncu pomladanske sezone na 200 kron in še nižje.

Kaj je vzrok temu padanju in kako se naj obvarje nabiralec in mali trgovec pred občutno škodo, ki mu grozi, pri tako občutno skakajočim cenam?

Suhe gobe so gozdni pridelek, ki je šele med vojno in po vojni postal zelo važen za ljudsko gospodarstvo in trgovino.

Kakšen ogromen napredek v 10 letih. Pred 10 leti je cela Slovenija izvozila komaj 1 vagon suhih gob na leto. Lansko leto pa je že izvozila preko 100 vagonov!

Ker je Slovenija kar se poljedelskih pridelkov tiče pasivna, to je prebivalstvo

več potrebne za sebe, kot pa pridela, so suhe gobe postale za Slovenijo

najvažnejši eksportni gozdni produkt

in to rekel bi takorekoč čez noč. Zato je tudi pridelovanje gob, nabiranje, rezanje, sušenje in tudi prodaja gob hitro in za silo razvita.

Nabiralci, kakor tudi prodajalci in trgovci z gobami ne vedo, kako ravnati z njimi in imajo večkrat vsled tega občutno škodo.

Da bi se nabiralci, in prodajalci obvarovali težkih zgnub (ako se kmetu pokvari 25 kg suhih gob, ki predstavljajo sredno vrednost 5000 kron, je to toliko kot da bi mu poginila svinja ali tele) se je ustanovila zadruga „Vzajemnost“, ki naj sistematično združi vse nabiralece in trgovce v svrhu rednega, pravilnega in najbolj ugodnega eksporta suhih gob.

Kdor hoče izvažati suhe gobe direktno mora imeti

1. Veliko kapitala.
2. Veliko znanja.

Poznati mora valovanje valute, opazovati svetovni trg, imeti zvezo s svetovnim tržiščem, z svetovnimi velikimi firmami itd.

Nabiralci gob in mali trgovci ne moreta v razmerah, kjer živita tega imeti. Tam večkrat ni ne telefona, ne telegrafa, da celo pošta in železnica je daleč.

Čemu se ne bi nabiralci in prodajalci združili v eno samo veliko zadružno zvezo, ki jo predstavlja „Vzajemnost“? 20 dinarjev, ki so potrebni za vstopnino in prvi obrok deleža, oni profitirajo že pri prvi prodaji gob. Trgovci lahko vpišejo več deležev in so tako deležni tudi zaslužka in čistega dobička, ki ga napravi zadruga.

Za 20—50 dinarjev postane nabiralec član zadruga — toraj za 1 kg suhih gob on postane član zadruga in naročnik lista do konca leta.

Dragi nabiralec z dežele! Ta kilogram gob, ki ga žrtvuješ za skupno dobro stvar, boš že prihodnjič, pri prvi prodaji gob dvakrat dobil povrneno, ker te zadruga obvarje pred tem, da ne prodaš prepoceni, a trgovec s tem, da ne kupi predrago, kadar cene padejo v inozemstvu.

Prijatelje zadružnega pokreta pa vabimo: izgovor, da ni denarja za naročnino pa za članski delež v zadrugi ne drži. Eno nedeljo popoldan lahko nabereš 10 kg svežih gob, ki jih posušiš lepo ter prineseš v hišo g. Avsca nasproti pošte.

Za ta kilogram boš dobival celo leto „Dolenjske Novice“ in postaneš član zadruga „Vzajemnost“ ter deležen čistega dobička koncem leta.

Naj stori tako vsak, pa bo ljudstvo prihranilo milijone denarja vsako leto, ki gredo vsled nevednosti in nemarnosti v nič.

Če si sam ne pomagaš gospodarsko, če ne postaneš zaveden in varčen gospodar ter dober zadružnik, nikar ne tarnaj čez slabe čase. Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.

Domače vesti.

Znana novomeška trrdka „Keramika“, tovarna peči je prevzela pečarska delna na novi Liško-Dalmatinski progi Gračac-Kain, ki bo letošrjo jesen dograjena. „Keramika“ je najnovejša tvornica te vrste v Jugoslaviji in edina, ki obratuje s stroji ter vsled tega uspešno konkurira vsem ostalim podjetem v naši državi. Vsekakor moramo z veseljem pozdraviti ta lepi uspeh domačega in solidnega podjetja.

Dne 12. julija je umrla po kratki in mučni bolezni v Ženski bolnici v Novem mestu v 36. letu svoje starosti ga. Marija Matko, soproga gostilničarja in lesnega trgovca v Gotni vasi. Bila je dobra mati svoji družini in izborna gospeđinja, ki je s svojo kuhinjsko umetnostjo ob lepih in tudi deževnih dnevih vedno privabila precej izletnikov iz Novega mesta in okolice v svoj gostoljubni dom. Kljub slabemu vremenu je pokojnico spremilo nebroj meščanov in okoličanov na zadnji poti na Šmihelsko pokopališče. N. v. m. p!

Strela je udarila med nevihto v soboto dne 2. avgusta v kozolec dvojak posestnika Avsca v Gotni vasi. Požar je vpepelil kozolec z vso naloženo deteljo. Na kraj nesreče sta prihiteli novomeška in kandijanska požarna bramba, ki sta preprečili nadaljnje razširjenje požara.

Prostovoljno gasilno društvo v Novem mestu priredi v nedeljo, dne 10. avgusta popoldne na vrtu gostilne Müller v Bršljinu veliko ljudsko veselico v korist društva.

Športne vesti.

V nedeljo dne 3. t. m. je priredila Sokolska novomeška župa na Loki v Novem mestu župni izlet s tekmovalno in javno telovadbo. Nasloplila je v kljub deževnemu vremenu telovadna vrsta iz Pariza. Vsled hudega naliva se je morala prireditelj na prostem prekiniti. Veselica s telovadbo se je nadaljevala v Narodnem domu. — Isti dan je vreme precej nagajalo prireditvi gasilnega društva v Šmarjeti, vsled česar je izostalo precej gostov iz Novega mesta.

Kakor čujemo, priredi v kratkem tudi telovadno in izobraževalno društvo „Orle“, ki je že lani nastopilo na občinski travniku v Bršljinu, večji izlet z javno telovadbo.

Plavalne tekme na Bledu sta se udeležila brata Splihal, ki sta dosegla lepe uspehe.

Plavalna tekma na Krki. Jasna nedelja dne 29. junija je privabila na Loko v Novem mestu nebroj tekmovalcev in gledalcev iz cele Slovenije k plavalni tekmi, ki so se je udeležili novomeški plavači, športni klub „Ilirija“, „Primorje“ in „Ljubljanski športni klub“. Slednji je tudi odnesel prvenstvo iz mirne temnozelenke Krke. Plavalci so vzbudili med gledalci precej občudovanja in želi precej pohvale. Med prvimi plavalci je bil tudi novomeški dijak Andrejček Jarc, ki bi lahko s svojimi povečanimi sposobnostmi delal čast Novemu mestu na mednarodnih plavalnih tekmah. — Športni klub „Ilirija“ v Ljubljani je sklenil prirediti vsakoletne plavalne tekme v Novem mestu in podariti prihodnje leto zmagovalcu srebrni pokal, za katerega bo seveda treba zbrati denar.

Izreden lovski uspeh. Družino nenavadno lepih jazbecov je hotelo zajeti lovsko društvo „Desetorica“ v mestnem logu pretekli teden. Povod k temu drznemu pohodu so dale nekolkovane pritožbe kmetov, da jim bo jazbec uničil vso koruzo, in ugovori lovcev, da že dolgo ni bilo nobene pojedinke v naravi. Lovci so se oborožili s sodčkom pive, z 10 kg mesa in košem štruc in previdno odšli na nevaren lov. Na jazbeca so prežali okrog kotla, kjer se je pražil guljaž, čigar duh je opozoril jazbeca, ki je bil tako nesramen, da se cel dan ni hotel prikazati. Iz jeze so lovci odnesli po dobro uspelem krepčilu domov vsak po eno „opico“, ki so se pa vse brez izjeme sprelevile v prav neprijetne „mačke“.

Zlatomašnik kanonik Anton Žlogar. V svoji rojstni fari na Suhorju v Beli krajini je v krogu svojih domačih obhajal dne 20. julija zlato mašo g. Anton Žlogar, kanonik in vodja koleg. kapitlja v Novem mestu. Rojen je bil leta 1850, za mašnika posvečen 21. julija 1874, torej isti dan kakor p. Hugolin Sattner. Služboval je v Mokronogu in do leta 1890 kot mestni kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani, nato kot kurat v kaznilnici na Gradu. Leta 1894 je bil imenovan za župnika v Kranjski gori, leta 1902 za dekana v Šmartnem pri Litiji in leta 1906 za kanonika v Novem mestu, kjer je doživel svoj zlati jubilej. S ponosom in zadoščenjem zre lahko zlati jubilar na bogate plodove svojega nesebičnega in neumornega delovanja v vseh panogah javnega življenja po krajih, koder ga je vodila službena pot. Od leta 1885 do 1905 je kot tajnik družbe sv. Cirila in Metoda mnogo storil v prospeh slovenskega

šolstva v naših obmejnih krajih. V Kranjski gori je kot župnik prenovil cerkev in župnišče in sezidal novo kaplanijo ter ustanovil Posojilnico in Kmetijsko društvo, ki jima je bil nesebičen vodja do svojega odhoda. Enako in vsestransko delaven je bil v Šmartnem pri Litiji in v Novem mestu, kjer je bil od leta 1912 do prevrata načelnik Hranilnice in Posojilnice v Kandiji, ki je dolenjskega kmeta iztrgala iz krempljev nenasitnega oderuštva, kljub nemali zaposelnosti na gospodarskem in socialnem polju je visoki jubilar marljivo deloval na slovstvenem polju in je bil zvest sotrudnik „Dušnega Pastirja“, v katerem je objavil mnogo vzornih cerkvenih govorov. Poleg vsega tega je uspešno urejeval „Dolenjske Novice“ od leta 1909 do 1912.

Vkljub trudopolnemu delu je dočakal zlato mašo telesno čil in duševno svež. Vsi znanci in prijatelji, ki zlasti cenijo njegovo požrtvovalno delo za narod, mu žele, da ga Bog ohrani še mnogo let, da v zdravju in zadovoljnosti doživi in preživi še biserni jubilej, najiskrenejše mu pa to želi in čestita k zlatemu jubileju kot predvojnemu uredniku sedanje uredništvo „Dolenjskih Novic“.

P. Hugolin Sattner zlatomašnik. Naš dolenjski rojak in veliki slovenski skladatelj p. Hugolin Sattner je obhajal 21. julija t. l. svojo zlato mašo. Pater Hugolin je bil namreč posvečen v mašnika 21. julija 1874. leta. Čeprav je 73 letnemu redovniku legel že srebrni sneg na glavo, vendar deluje njegov duh še z mladeniško živahnostjo na polju umetnosti. Častiti in vzorni redovnik-duhovnik je ugaspil „Jeftvo prisego“, „Oljko“, „Soči“ in oratorij „Asumptio“, poleg mnogih drugih biserov cerkvene in posvetne glasbe. Po celi naši domovini so si Sattnerjeva dela, globoko in mojstrsko zasnovana, osvojila srca umetnosti žejnih krogov našega naroda. Po pravici velja p. Hugolin Sattner kot najboljši glasbeni tolmač našega velikega pesnika, goriškega slavčka, pokojnega Simona Gregorčiča. Tudi ni božjega hramu, kjer ne bi prepevali božje slave mili akordi Sattnerjevih del. Za svojo zlato mašo je neutrudni kulturni delavec dovršil svoje največje delo, opero „Komposteljski romar“, krepko, jasno in izrazito umetnino, polno izredno nežnih lepot.

Dočim se cela Slovenija raduje zatega jubileja svojega velikega skladatelja, poklaujajo zlasti dolenjski rojaki svojemu jubilaru, ki se v njem spominjajo dobrega očeta redovnika, najiskrenejše čestitke in vroče želje, da bi nam ga Bog ohranil zdravega in čilega še mnogo let in mu dal dočakati biserni jubilej!

Od 1. do 20. julija se je vršilo v novomeški dekaniji birmovanje, kar so oznanjali številni okrašeni mlaji in slavaloki s pozdravnimi napisi na mejah posameznih župnij. Dne 6. julija se je vršilo birmovanje v Novem mestu, kamor sta lepo vreme in obilica dela na polju med tednom privabila poleg mestnih birmancev mnogo birmancev in botrov z dežele. Prijetni poletni popoldan je izvalil marsikaterega botra s svojimi birmanci in z družino v prijazno novomeško okolico, zlasti v Stražke in Šmarješke Toplice, ki so se ta dan trle radostnih in zadovoljnih gostov. Tu so dolenjski rojaki trčili z izletniki iz zelenega Štajerja in potem trkanja — s kozarci namreč — ni bilo konca ne kraja, tako da je marsikdo tudi natrkan odšel domov k mirnemu počitku.

Nabori so se vršili v Novem mestu od 7. do 12. julija v poslopju nove gimnazije. Po stari navadi so naborniki prihajali v mesto, sklenjeni v fantovske vrste, veselo prepevajoč ob glasovih harmonik. Celi teden je bilo kaj živahno v mestu, zlasti ko je novomeške nabornike spremlila k sposobnosti preizkušnji vrla novomeška godba, ki je nabornikom veselo igrala in zanje tudi pila, ker je veljala za nabornike alkoholna prepoved, seveda ne tako strogo v resnici kot na papirju.

Olimpijska tekma v Parizu. Letošnjega julija so se vršile v Parizu tekme v vseh vrstah telesnega gibanja v teku, skoku, plavanju, kolesarjenju, jahanju, nogometu, tennis-igri, sabljanju, streljanju itd. V teku je bil najboljši Finec, po imenu Nurmi, ki je v dveh urah in pol pretekel 42 kilometrov, to je proga od Novega mesta do Brežic. Če bi bili vsi Dolenjci tako urni v nogah kot Finec Nurmi, potem jim ne bi bilo treba ne konj, niti avtomobila, niti železnice, ki je toliko potrebna in obetana za to Dolenjsko stran. V drugih panogah športa in v skoku so bili prvi Angleži, Australci in Amerikanci, čemur se ni čuditi, če pomislimo, da živi danes večina Amerikancev v nebotičnih palačah in potuje po zraku z letali ter da tam malo ljudi trga podplate po cestah kot pri nas. Za nas je zanimivo, da je pri telovadbi na orodju dosegla med 8 vrstami jugoslovanska vrsta četrto mesto in še zanimivejše, da sta v tej vrsti kot najboljša telovadca tekmovala dva Novomeščana, Miha Osvald in Leo Štukelj. Najzanimivejše pa je, da je v tekmi posameznikov na orodju dosegel prvenstvo Novomeščan Leo Štukelj, ki je s tem zavzel mesto prvega svetovnega telovadca na orodju. Francoski časopisi, ki pišejo o Štuklju nad vse laskavo in pohvalno, poročajo, da so se razsodniki, ki so ocenje-

vali tekmovalce, od začudenja nad njegovo telovadbo praskali za ušesi in se povpraševali, kje leži in kakšno je to Novo mesto, ki rodi tako odlične telovadce. Navzoči dr. Ivan Vašič, odvetnik v Novem mestu in telovadni učitelj Leona Štuklja je rado vednim tujcem pojasnil, da je Novo mesto v Sloveniji zibelka umetnosti in telesne vzgoje kakor Atene in Sparta v stagoški državi.

Novomeščanom sta na vest o Štukljevi zmagi izrasla ponos in navdušenje, ki so jima dali duška s tem, da so razobesili zastave in rajali pozno v noč, kar je sicer prepovedano, a vendar v navadi. Novomeški policaji namreč kaj neradi gledajo, kako si meščani gase žejo po gostilnah in kavarnah, in so v tem oziru vedno pripravljeni bližnjemu na pomoč. Dne 26. julija zvečer se je Leo Štukelj vrnil v Novo mesto. Na kolodvoru ga je sprejela velikanska množica meščanov in sokolov z godbo in ga je neodrešeni brat Mozetič pozdravil z ganljivo tihim govorom, da ne bi motil prometa in nočnega miru. Nato so Štuklja ovenčanega ponesli telovadci v mesto, ki je bilo vse v zastavah in razsvetljeno. Pred mestno hišo ga je z ognjevitim nagovorom pozdravil župan dr. Režek, ki se mu je Štukelj ginjen in že precej izmučen zahvalil za sprejem. Nato je izbrana gospoda in boljše narodne dame, znane še iz predvojnih časov, priredile Štuklju ob okrašenih mizi slavnostno večerjo z orkestralno godbo. Vendar pa meščani s to slavnostjo v „Narodnem domu“ niso bili zadovoljni, ker je pri veliki mizi sedela okrog Štuklja samo boljša gospoda, zagrajena z vrvmi, dočim so navadni narod in zlasti telovadci, ki so edini prijatelji Štuklja, morali izza ograje pri nepogrnjenih mizah gledati v dvorano kakor v menežarijo in iskati stole v podstrešju in pritličju. Telovadci si niso dali dvakrat reči in so potrgali vrvi ter udrti v dvorano, nakar se je boljša gospoda užaljena izgubila iz dvorane. Na račun te prireditve boljše gospode, ki ji je sicer Štukelj deveta briga, je bilo v mestu precej razburjenja in tudi smeha.

Kolegi Leona Štuklja, ki je sodnopripravni mučenik tuk. okrož. sodišča, so sprejeli mladega zmagovalca z odprtimi rokami in so mu poklonili venec iskrenih želja, da bi se njemu in njim po 18 letnih študijah za nelahki pravosodni taberh zvišale mesečne plače vsaj na 4000 kron, ker ima dvakrat ali pa vsaj toliko že vsak ročni delavec brez vsake visoke, srednje in če treba tudi brez ljudske šole.

Suša in povodenj. Dočim javljajo poročila o velikih povodnjih v Indiji, na Kitajskem in po srednjeevropskih državah, kjer vedno naraščajoče reke podirajo cele

vasi in dele mest in onemogočajo vsak promet, prihajajo iz Amerike in Španske poročila o hudi vročini in suši. V New Yorku je več što ljudi obolelo na solnčarici in jih je mnogo pomrlo. Čez pol milijona ljudi je zapustilo vroče tlakovano mesto in odšlo na obrežja z zmernejšim podnebjem. Stotisoči prenočujejo pod milim nebom. Na Španskem je vročina posušila vse studence in vodnjake, tako, da primanjkuje vode za živino in ljudi in ogroža suša vso letino.

Velika rudniška nesreča v Št. Janžu. V soboto okoli pol 18. uri popoldne je divjala nad Št. Janžem silna nevihta, tekom katere se je utrgal oblak. Vsled hudih nalirov je voda zalila električno centralo v Krmelju, ki je morala obratovanje ustaviti. Ker sesalke niso več črpale vode, je bil nenadoma Andrejev rov v Šentjanskem premogovniku pod vodo, ki je napolnila tudi ostala dva rova, iz katerih so se rudarji pravočasno rešili, dočim je naliiv vode v Andrejevem rovu zahteval 10 žrtev. Mrtvi, med katerimi je 6 oženjenih in očetov večglavih družin so: Jernej Pugelj, Franc Kerše, Martin Kanc, Ferdinand Lukec, Martin Dolešak, Martin Kos in samski rudarji Edvard Ojstrub, Martin Petravile, Fran Umek in Fran Konšček. Štirje rudarji so težko in več lahko ranjenih. Pri vhodih v rove se odigravajo pretresljivi prizori, očetov in mož oropani soredniki stiti in obupani čakajo svojcev. Da-li je povzročil nesrečo zgolj slučaj, ali pade kaj krivde na podjetje, bo dognala sodna preiskava.

Letošna letina doslej. Mlatev je pokazala, da je letošnji pridelek žita po kakovosti in količini jako slab. Ponekod so izmlatili iz žetve komaj seme, čeprav so poljedelci vsled obilega dežja, pričakovali najmanj srednje dobro letino. Precej škode je povzročila rja, zlasti ovsu. Za v bodoče naj pazijo kmetovalci pri

Za 1 kg suhih gob

postaneš naročnik Dolenjskih Novic in član zadruga „Vzajemnost“. Na ta način si plačal naročnino 12 Din., vstopnino 10 Din. in na delež od 100 Din. 3 obroke.

Zato naberi prvo nedeljo približno 10 kg svežih gob, lepo zreži, posuši in prinesi v pisarno „Vzajemnost“ v hiši g. Avseca nasproti pošte.

Tu dobiš tudi vse informacije, ki jih potrebuješ kot nabiralec in kot trgovec.

setvi, da sejejo čisto in zdravo seme, ki naj si ga preskrbe s tem, da svoje ne posebno dobro zamenjajo v krajih, koder žito ni bilo napadeno po rji. Semensko žito naj kmetovalec dobro očisti in razkuži. Zato je najbolj priporočljivo sredstvo „uspulum“, ki se dobi pri kmetijski družbi. Dobro pa obeta krompir in tudi fižol ter zelenjava.

Že dolgo let ne pomnijo Dolenjci takega paleža (peronospora) kakor letos, ker jim je napravila občutno in nenadomestljivo škodo v vinogradih. Vinski pridelek bo letos manjši in slabjši. Sicer obetajo jabolka precej dobro letino, vendar pa iz njih ne bo dovolj pijače za delavce, vsled česar se priporoča, da si vinogradniki-gospodarji skoraj preskrbe sladkor pri „Kmetijski podružnici“ za napravo domače pijače.

Nevihta. Dne 2. t. m. v soboto popoldne je razgrajala huda nevihta nad Novim mestom in okolico. Močnemu vetru in plohi se je pridružila toča, ki je najbolj prizadela občino Št. Peter in v njej napravila največ škode v vinskih bregovih Grčevja, v vasi Ratež in Dolenja vas in Gumperk. Uničila je čez 600 ha polja in vinogradov in se po toči in vetru povzročena škoda ceni na več kot 5 milijonov dinarjev. Nevihta je porušila 12 kozolcev, strela pa je vpepelila en kozolec v Gotni vasi in ubila kmečkega fanta iz Stopič, ki je s svojim očetom in bratom vedril v gozdu.

Desetletnico mature so praznovali dne 13. julija in dvajsetletnico dne 28. julija maturantje iz let 1904 in 1904, in sicer oboji pri očetu Štemburju v Kandiji, ki je s svojim še vedno zdravim humorjem, z obilo kapljico in temeljitim prigrizkom spravil obletničarje v dobro voljo kakor takrat, ko so še kot dijaki na skrivaj in trepetajoči pred profesorji krokali čez dovoljeno uro.

Poročila sta se dne 4. t. m. v Šmihelski cerkvi gđ. Mici Lobe, učiteljica na meščanski šoli v Celju in g. Pavel Medic, učitelj na meščanski šoli v Ljubljani. Bilo srečno!

Revolucija. V državi Braziliji v južni Ameriki je sredi julija izbruhnila revolucija. Nezadovoljni uporniki so zavzeli par mest, vendar pa se je vladi posrečilo, da je s svojimi četami zopet vzpostavila red in mir.

V Braziliji živi precej naših rojakov. Letošnjo pomlad se je preselila k svojemu soprogu v glavno mesto Rio de Janeiro gospa Kolenčeva iz Novega mesta s svojo družino, ki je bila znana po svoji gostoljubnosti in postrežljivosti v Jakšetovi gostilni, pri čemer so jo podpirale marljive in dobro vzgojene hčerke. Iz skromnih razmer, polnih skrbi in teškega dela, se

je preselila k svojemu soprogu, ki je v glavnem mestu Brazilijske ravnatelj največje papirnice v Ameriki in, ki je živel v daljni tujini, daleč od svoje družine, celih 12 let. Cenjeni družini Kolenčevi želimo iz našega uredništva največ sreče v njihovi novi domovini, jih prav lepo pozdravljamo in upamo, da se s kakim lepim dopisom oglasijo v naše uredništvo.

Dne 21. julija sta bila otvorjena v Celju pasterjev in proti tuberkulozni zavod. Ta otvoritev je dogodek izredne važnosti ker se bodo zdravili odslej bolniki, ki jih ogrize stekel pes, v Celju in jim ne do treba romati kot doslej v Zagreb ali pa celo v Budimpešto, kakor pred vojno. Važno je to zlasti za današnje čase, ko se pasja steklina tako pogosto pojavlja v kljub strogemu pasjemu kontumacu za naše cücke.

Dopisi.

Višnja gora. Smrtna nesreča z revolverjem. Kolikokrat so že časopisi svarili pred neprevidnim ravnanjem z orožjem. Naslednji slučaj potrjuje jasno, da ni nikdar dovolj ali preveč previdnosti, kadar imamo opraviti z orožjem. Franc Potokar iz Višnje gore je hotel z revolverjem ustreliti vrano. Dvakrat je sprožil, pa se samokres ni hotel vneti. Misleč, da samokres sploh ne bo streljal, je stopil v hišo, da bi jo za šalo prestrašil domače, je napiril samokres proti svoji sestri Mariji, omoženi Pungertar in ji rekel: Mici, ali čem spustit? Sestra se je tudi pošalila in mu pritrdilno odgovorila, nakar je Potokar sprožil, a se je topot samokres vnel in je krogla zadela Potokarjevo sestro v glavo, tako, da je kmalu nato izdihnila. Tako si je Potokar vsled neprevidnosti in otročje lahkomišljenosti nakopal sitnosti pri sodišču, svojemu bratu in njegovi družini pa neizmerno izgubo in žalost. Stariši in trezni odrasli moške uaj svare mladino in lahkomišljeneže pred neprevidnim ravnanjem in nesmiselno korajžo z orožjem!

Iz Blok nam poročajo: Dne 7. julija je okoli 10 ure zvečer pri brumela strasna nevihta in je vihrala proti Sv. Gregorju. Skoro 5 minut je uničevala po naših slemenih tako, da smo drugo jutro videli, kaj je vse storil strašni orkan. Jako občutno so prizadete vasi Zadniki, Perova, Vintarji, Breg, Sv. Gregor, Graben in Hudi konec. Nevihta je divjala tudi naprej na železniško dolino, kjer pa ni bilo čuti o nobenih hudih posledicah. — Tudi nad nas prihrumi večkrat nevihta, a do danes vendar še ni bilo čuti o kakih posledicah.

Iz Trbovelj. Pozor pred sleparji. — „V Trbovljah živi ugledna rodbina Krevl.

Kakor iz neštetihi drngih družin tako je tudi iz Krevljeve rodbine vojna poklicala k vojakom oženjenega Janeza Krevla, ki je po hudih bojih prišel v ujetništvo, odkoder se pa več kot 8 let ni oglasil in je bil proglašen za mrtvega, njegova žena pa se je vdrugeč poročila in s svojim drugim možem pridno gospodarila. V drugi polovici letošnjega julija pa je po osmih letih prišel na Krevljev dom možki, ki je zatrjeval, da je on Janez Krevl, ki je padel v ujetništvo in se s težavo vrnil na svoj dom v Trbovlje. Mati 8 let pogrešanega Janeza, njegova žena, sorodniki in sosedje niso hoteli spoznati v tem možkem pogrešanega Janeza, dočim so vsi Trbovljčani trdili, da je to pravi Janez Krevl, ker mu je bil po obrazu in postavi precej podoben. Krevljevi rodbini je vrnitev in zatrjevanje dozdevnega Janeza povzročilo sila žalosti in strahu, zlasti ker je Janezova žena z drugim možem živela v najlepšem soglasju in z otroci blagoslovljenem zakonu. Toda vse te neprijetnosti so za Krevleve kmalu minile. Ko je namreč Franc Krevl šel z dozdevnim Janezom v Savinsko dolino, so tam v Janezu spoznali znanega tatu in goljufa Jožeta Očkota in ga oddali v dom, ki mu gre po pravici, to je v celjske zapore, kjer bo imel čas premišljevat na svoje prejšnje in bodoče goljufije.

Čušperk. — Železniška nesreča na progi Grosuplje-Kočevje se nam poroča: Dne 31. julija je skočil pri tovornem vlaku št. 4591 med postajo Čušperk in postajo Predole četrti voz za strojem iz tira, ker se je odkrhnul od kolesa del obroča. Ta voz je potegnil še 7 voz čez pobočje nasipa, vsled česar je bila proga prekinjena. Promet se je vzdržal pri večernih osebnih vlakih potom prestopanja. Tekom noči se je popravil razdrti tir tako, da je bil 1. avgusta zjutraj pri prvih vlakih redni promet zopet vzpostavljen. Nezgodba pa je zahtevala poleg velike materialne škode tudi človeško žrtev v osebi sprevodnika Repenška, ki so ga tovariši mrtvega dvignili izpod vozov. Bil je vesten, marljiv in pri tovariših priljubljen uslužbenec. Komisija je ugotovila, da je bila proga v redu in dobro vzdržana in pragi dobri ter da je vzrok nezgodi iskati v hibi materiala pri obroču kolesa iztrjenega voza.

Varujte se nezmernega uživanja opojnih pijač! Če se vinogradnik v pozni jeseni nasrka vinske kapljice in se guga veselo prepevajoč domov, mu nihče ne zameri. Saj je celo leto v skrbeh in s težavami negoval trtice, da mu je v jeseni napolnila hram. Obsojati pa moramo stalo Kranjsko navado, da si neizkušeni mladiči ob nedeljah in praznikih čez mero privoščijo vina in žganja. Ni gršega in ostud-

nejšega prizora, kakor je ta, če se nezrel mladič z denarjem, ki bi ga lahko obrnil v boljše namene, opoteka po cesti pijan in bled v lice, v ustih cigaro in nečedne besede žvekajoč. Ta ostudna navada rodi mnogo zla v mestih in na deželi. Ob priliki birmovanja v Mirni peči dne 20. julija t. l. je pijana družba vaških fantov napadla kar iz lepega poštenega posestnika Janeza Grdenca iz Gor. Kamenje, ki je peljal svoje birmance domov, in ga je pri tej priliki nek fant iz Kamenje udaril s planko tako, močno po glavi, da je naslednji dan umrl v bolnici usmilj. bratov v Kandiji. Pijanost je torej zopet oropala številni družini očeta, fantom pa povzročila nepotrebnih sitnosti pri sodišču. Stariši! Svarite mladino pred nezmernim uživanjem opojnih pijač in jo učite štediti denar za pametne stvari!

Dne 10. t. m. je promoviral na Dunaju za doktorja vsega zdravilstva naš rojak g. Jože Marjetič, doma od Škocijana pri Mokronogu. Mlademu doktorju iskreno častitamo.

Za posetnike velikega sejma v Pragi, kateri se bo vršil letos od 21. do 28. septembra t. l. je dovoljen 50% popust železniške voznine po jugoslovanskih tleh. Popust velja za vse osebne in brzo vlake razen Simplon orjentskega espres vlaka. Popust velja tudi za vse blago, katero bode na razstavi. 50% popusta velja za čas od 11. septembra do 8. oktobra za tja in nazaj. Legitimacije izdaja uprava velesejma v Pragi.

Vprašanja in odgovori.

6. K. L. N. V našem okraju izvrstno uspeva sladkorna pesa. Ali se jo splača saditi, ko nimamo v bližini nobene sladkorne tovarne? Kaliko je sladkornih tovarn v Jugoslaviji in katera je najbližja Sloveniji? So li tovarne dovolj preskrbljene s sladkorno peso? Jeli bi bila rentabilna sladkor tovarna v Sloveniji? Jeli mogoče jo ustanoviti na združni podlagi?

7. P. I. Šmartno. Kako bo letos lanena žetev v Jugoslaviji? Kakšne cene se obetajo lanenemu semenu in lanenemu pridu?

8. K. N. Žužemberk. Pred vojno se je mnogo eksportiralo slovenskih (kranjskih) čebel v inozemstvo. V katere kraje? Lahko li prevzame „Vzajemnost“ eksport medu, čebel, voska v inozemstvo?

Odgovori na 1. vprašanje v 1. številki: Perutnino je najbolj gojiti v malih družinah 10 do 20 kokoši z 1 ali 2 petelinom. V kakva družina naj ima svoj kurnik, ki je oddeljen od ostalih. V kurniku je napraviti droge za spanje in posebni oddelek za vališče. Kurniki morajo biti

tako urejeni, da so zračni, a po zimi topli. Pred kurnikom mora biti ograjen prostor, zasajen s travo.

Radi pasme bi morali vedeti, hočete li radi mesa, ali radi jajc. Naša domača pasma izbrana, je navajena na naše podnebje in je pri pravilni izbiri še najboljša za nosenje jajc, posebno če se pravilno krmi. Kuhan krompir v oblicah pomešan z otrobi enkrat na dan ter mešani zob iz koruze in ovsja je zadostna hrana. Količina zavisi od tega, ali imajo kokoši dovolj trave in prirodne hrane na razpolago. Če ni v bližini apnenčevega peska, se mora pokladati perutnini tudi vsak dan lupine od jajc ali droben apnenčev pesek. Tudi trava je neobhodna hrana za perutnino. Če nameravate v večjem štilu obrniti se na Kmetijsko šolo v Grmu na strokovnjake, ki Vam bodo dali obširnejše nasvete.

2. I. P. v Žužemberku. Cena suhih gob se ne prestopa menja. Ona zavisi 1. od letine, 2. od višine francoskega franka, ker Francija uvozi iz naših krajev $\frac{3}{4}$ t. j. okoli 75 vagonov letno. Začetkom letine (junij) so gobe navadno zelo drage, a najdražje so v pozni jeseni. — Cene se gibljejo od 160 do 260 kron za 1 kg. Seveda zavisi od kvalitete. Na Dolenjskem imajo navado, da režejo predebelo, sušijo na peči, in primešajo skupaj črvice in zdrave ter tudi velikih ne očistijo od zelenega mehkega mesa (semenja) pod klobukom. Take gobe so seveda veliko bolj po ceni. Zato si zapomnite:

Reži samo zdrave sveže jurčke. Reži jih tanko ter velike otrebi semenja (zeleno mehko meso) pod klobukom.

Suši jih na zraku tako, da ostanejo bele, slabše porabi doma za kuho, a boljše pripravljaj za prodajo.

Prodaj jih samo v večjih količinah jeseni. Spravi jih na suhem prostoru in če postanejo vlažne jih večkrat razgrni na solcu.

3. A. L. Bela Cerkev: Krka bi lahko redila tisoče vodne perutnine. V eni od prihodnjih števil Vam donesem rentabilni račun za gojenje gosi in rac.

4. M. O. Mokronog. V drugi številki „Dolenjskih Novic“ so našteje z navodilom kako jih je nabirati.

5. I. L. Št. Vid Stična Najbolj zahteva Francoska rudeči fižol (Ribničana). Ali tudi takozvani koks se zahteva. Fižol je dober produkt za eksport.

Raznoterosti.

Odkod izvira ime Berlin. Bolgarski knjigotržec Danov, ki je študiral v Berlinu, je končno prišel na sled izvora imena mesta Berlin. Zaman so se dose-

daj trudili nemški učenjaki, da pojasnejo to zadevo, in priznavajo sedaj da je mnenje imenovanega Bolgara popolnoma pravilno. Danov piše v tem: Znano je, da so pred mnogimi stoletji živeli v Prusiji, daleč tja do severa, Vendi (Wenden, — Windische — toraj Slovani.) V njih narečju je pomenila beseda Lin kraj pri jezernu, močvirju ali reki. Kraj kjer stoji sedaj Berlin je predstavljal v tistih časih veliko močvirje in ker je pomenila beseda Wendov per, pri, so nazivali naselbino ob močvirju: Pri močvirju kar se je tudi potem ohranilo, ko so se Wendi umaknili pred navalom starih Germanov.

Kakor je obče znano, se nahaja še sedaj veliko število Wendov v takozvanem Sprewaldu pri Berlinu; ti ljudje so ohranili vsaj deloma, še svojo prvotno slovensko narečje in imajo cele nekaj svojih šol.

Rekord zločinov ima brezdvomno na vesti hajduk Stanovji iz Oravice, ki je bil pred kratkim prijet in se zagovarja pred Sodiščem v Požarevcu. Obtožen je vsega skupaj 104 zločinov in sicer, umorov, ubojev, požigov, roparskih napadov i. t. d., ki jih je izvršil od leta 1915 do lani. Državno pravdnštvo zahteva smrtno obsodbo.

Demonstracija z mrličmi. V mestu Šanghaju na Kitajskem je nedavno izbruhnil požar v tovarnah za svilo in je nad 50 delavcev zgorelo. Ker je v mestu zelo slab vodovod, je bila gasilna akcija zelo otežkočena. To je delavce tako raztogotilo, da so ožgana trupla spravili izpod razvalin v krste in jih nosili po več ur v paradnih demonstracijah mimo mestnih uradov. Končno so mrlične položili pred mestni vodovod in se razšli.

Od uredništva.

Vsled spremembe uredništva in vsled tega ker sta dva sotrudnika lista premeščena se je ta številka zakasnila. Uredništvo lista je bilo dosedaj brezplačno. Naročnike in prijatelje lista prosimo, da čim preje poravnajo zaostalo naročnino in da pošljejo vsaj 12 dinarjev naročnine do konca leta, po položnicah, ki so bile priložene v prvi številki. Ako bodo naročniki izvršili svojo dolžnost potem bo tudi list lahko rednejše in večkrat izhajal.

Prosimo naročnike naj pridno dopisujejo iz svojih krajev ter sporočajo uredništvu svoje želje.

Naš sotrudnik gospod inž. agr. Vončina je postal profesor na Kmetijski poljedelski šoli v Valjevu. Želimo mu najlepše uspehe na novem položaju v proslavi kmetijstva.

Nabirajte naročnike

Ako želiš uspeh v svojem podjetju, inseriraj v „Dol. Novicah“

:: MALI OGLASI ::

Naprodaj je hiša z vrtom in njivo v neposredni bližini Novega mesta. Za ceno in druge pogoje se je obrniti na upravo lista pod 77.

Voz zapravljalivček skoraj nov se ceno proda pri J. Brzinu v Šmihelu 24

Ženitna ponudba katera gdn. bi hotela v svrhu ženitve se seznaniti z mladim, dobro situiranim, naobraženim in tudi simpatičnem mladeničem naj vpošlje svojo ponudbo ako je mogoče s sliko na upravo lista pod št. 70.

Stare znamke kupim, plačam visoke cene. G. Grom, Novomesto Dolga ulica št. 30. 51

Kolodvorska : restavracija Novomesto

priporoča dobra dolenjska in dalmatinska vina, vsaki dan sveže pivo, gorka in mrzla jedila, pristne kranjske klobase.

M. Košir, restavrater.

„Keramika“ J. Klemenčič družba z o. z.

Novomesto

ima v zalogi vse vrste

glinastih
krušnih peči,
štedilnikov,
majolika ploče

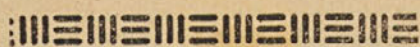
Moderna
oprema
mesnic,
kuhinj
i. t. d.

Vso pripravo za acetilensko raz-

svetljavo, primerno za kako večje podjetje — proda tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu

Bencin motor

4—5 konj. sil, skoro nov se vsled uporabe elektrike proda. Več se izve v tiskarni J. Krajec nasl., Novomesto

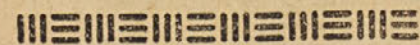
Sedlar in tapetnik

Janko Filec

Novomesto, Dolga ulica 31
izdelujem

**vsa sedlarska in v to
stroko spadajoča dela**

hitro solidno od proste do naj-
finejše izpeljave. Cene nizke in
konkurenčne!

Kamenite nagrobne spomenike

v poljubnih oblikah iz raznega
marmora, dobite najceneje pri
domaćinu Jos. Zagorcu, kamno-
seku v Bršljinu in v Novem
mestu, poleg znane gostilne in
tehtnice Ferlič, priporočam se
tudi za druga v to stroko spa-
dajoča dela, po nizkih cenah.

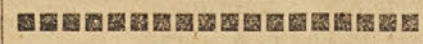
Sprejme se vajevec v pouk

Rudolf Kopač

specerija - porcelan - steklo
Novomesto

Vedno v zalogi vsakovrstni por-
celan in steklo po najnižjih
dnevni cenah.

Velika zaloga specerijskega bla-
ga, sir trapist, gostilničarjem in
trgovcem znaten popust.

Lepa bukova drva

dobayim vsaki dan razžagana
in ne razžagana po najnižjih
cenah na dom postavljena ali
fco skladišču od 100 kg naprej.

Sprejemam naročila za premog.

Oglasiti se je v pisarni Asuec F.,
Novo mesto, nasproti pošte.

Joško Radovan

čevljar

Novomesto, Dolga ulica št. 18

se priporoča za cenjena naro-
čila in vse v to stroko spada-
joča dela.

Vedno v zalogi čevlji za žen-
ske moške in otroke, sandale.

Hlode, gojzdove, trame, deske in drva

ponudite

lesni družbi „Iliriji“, Ljubljana
kralja Petra trg

ali pa pri

Ausec Ferdo, lesna trgovina,
Novo mesto, nasproti pošte.

Plačujejo

se najvišje dnevne cene!

Ilirska posojilnica

Ljubljana, Kralja Petra trg 8

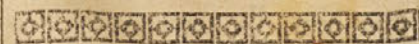
I. nadstropje.

sprejema hranilne vloge po 8 %
večje in stalne vloge do 12 %

Zastopstvo za Dolenjsko

Ferdo Ausec, Novomesto

vsaki dan od 8 do 12 ure dop.
ob nedeljah in praznikih od
10 do 12 ure dop.

Kupi

se večja količina smrekovih oz.
jelkovih hlodov po možnosti

suho blago.

Ponudbe z navedbo cene in anko
vagon nakladalna postaja naj se
posljejo upravi lista pod šifro
hlodi.

Samo potom zadružnega gospodarstva si lahko
izboljšamo svoje gmotno stanje!

Zadružni delež samo 100 Din. ter se lahko
vplačuje v obrokih po 10 Din.

Vsak obrtnik, delavec, poljedelec naj bo član zadruge

VZAJEMNOST

**nakupovalne, prodajne in kreditne
registrovane zadruge z o. z.**

Pisarna posluje tudi ob nedeljah dopoldan!

**Poslovnica: Novo mesto, v hiši
g. Avseca nasproti pošte**

bo v letošnji sezoni eksportirala suhe jurčke naravnost na Angležko
in Francosko. Vsak nabiralec in kupčevalec z gobami naj se v svrhu
informacij oglasi v poslovnici osebno ali pismeno.

Interes vsakega nabiralca in sušilca jurčkov je, da se vpiše v za-
drugo ter na ta način direktno eksportira po najvišjih cenah.